

Uredništvo Zarje je v Trstu, ulica Madonnina št. 15. Uradne ure za stranke so od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi so ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Naročnina: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.— Posamezne številke se prodajajo v Trstu in okolici po 6 vin., izven Trsta 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsah dan razen nedelje
oh 5. popoldne.

Upravništvo se nahaja ulici Madonnina 15 in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 5. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. Mali oglasi po 4 vin. beseda. — Inzerate sprejema upravništvo.

Ne frankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste

Glasilo jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

Štev. 8.

V Trstu v soboto dne 18. septembra 1915.

Leto V.

Položaj delavstva po vojni.

Osrednja komisija strokovnih organizacij v Avstriji je poslala ministrstvu za notranje zadeve spomenico glede podelitve rednih podpor onim vpoklicanim delavcem, ki ne bodo mogli po končani vojni dobiti takoj dela in zaslužka.

Srednja strokovna komisija (ki je zastopala koncem preteklega leta 60 delavskih zvez s 415195 članov) je že pred leti vsled delovne krize, ki je nastala po vojni na Balkanu, predlagala raznim državnim in občinskim ustanovam, da naj bi določale redno večjo svoto denarja v prid brezposelnih delavcev. Akcija strokovne komisije ni bila tedaj brezuspešna. Mnogo občinskih zastopov, med temi tudi Ljubljana, je privolilo ob zaključku letnih občinskih proračunov da se ima določiti iz občinskih sredstev večje svote denarja za redno podpiranje vseh brezposelnih delavcev. Delo na tem polju bi bilo sedaj za delavske sloje vse večje in koristnejše, ako ne bi bil izbruh evropske vojne prekinil delo, ki so ga v to svrhu pričele izvrševati razne delavske in državne ustanove. Rešitev tega problema se pa danes vsled splošnih izrednih razmer ter z ozirom na nove razmere, ki bodo nastale po vsej državi po končani vojni, boljbolj vsiljuje vsem poklicanim faktorjem. Delavci, ki se bodo po končani vojni vrnili zopet domov, si bodo morali zopet poiskati dela, preskrbeti si nekaj zaslužka, da vzdrže sebe in svojo družino.

Potrebno je tedaj, da se pravočasno prične z akcijo v prid brezposelnega delavstva. Klic: «Skrbimo za delavce, ki se vrnejo domov!» ne sme najti gluhih ušes. Inicijativa strokovne komisije je vredna posebnega uvaževanja in da najde na primernem mestu potrebno oporo. Poudarjati pa moramo, da je ugoden rezultat te akcije odvisen predvsem od prizadevanja javnih faktorjev. Država in občine so v prvi vrsti poklicane, da skrbijo za bodoče brezposelne delavce, da jim olajšajo težavni položaj po vojni, da jim na ta ali na drugi način preskrbe vsaj toliko, kolikor je potrebno za

vsakdanje življenje. Če je država že v normalnih časih primorana skrbeti za življenje svojega delavstva, je njena dolžnost da skrbi za ljudstvo zlasti sedaj, ko je bilo delavstvo primorano zapustiti delo in odpovedati se zaslužku, da se odzove vpoklicanjo.

Na bojnih poljanah je tekla in še teče kri proletarcev, doma pa čakajo družine nestrpno na boljše čase, ko bode delavec kakor pred vojno s svojim delom skrbel za obstoj družine. Kaj če bi nove razmere ne omogočale več tega? Država pa bode gotovo uvidela, da so v tem oziru potrebni temeljiti ukrepi.

Vojni položaj.

Na avstrijsko-ruskem bojišču se ruske čete trdovratno upirajo napredovanju zavezniške armade. Zlasti, v volinjskem trdnjavskem ozemlju so se vršili srditi napadi na naše sile. Bistvenih sprememb na celotnem položaju na tej fronti pa ni zaznamovati. Zadnji brzojav iz tega bojišča poroča sledeče:

»Rusi so poskušali učinek našega krilnega napada severovzhodno Bučaca, o katerem je bilo poročano včeraj, preprečiti s protinapadom Bili so vrženi. Naš artilerijski ogenj je uničil pri tem en sovražni oklopni avtomobil. Izmed treh oficirjev posadke sta bila dva ubita, eden neranjen ujet. Moštvo je bilo, izvzemši istotako ujetega šoferja, vse na mestu ubito.

Sicer je bojno delovanje v vzhodni Galiciji in ob Ikvi bistveno popustilo. Položaj je ostal popolnoma neizpremenjen.

V očigled nemožnosti, da bi izvojeval v tem ozemlju kak uspeh, je pričel sovražnik zopet s tem srditejšimi napadi na naše sile, ki se nahajajo v volinjskem trdnjavskem ozemlju. Boji, ki so se razvneli tu včeraj, se še nadaljujejo.

Ob Ščabri ničesar novega.

Na nemško-ruskem bojišču napredujejo napadi nemške armade na ruske sile. Južno Dvinska so nemške čete dosegle glavno cesto terzasedle Wizdy.

Mackensenova armada pa napreduje v smeri močvirnatega ozemlja severno Pinska. Na jugovzhodnem bojišču pa ničesar novega. — Evo zadnji brzojav iz te fronte:

(Armadna skupina generalfeldmaršala Hindenburga). Južno Dvinska je bila dosežena cesta Wisdy-Goduziška Komaj. Wisdy je bil danes po srditih bojih hišo za hišo zavzet.

Severozapadno, severno in severovzhodno Vilne se naš napad nadaljuje.

Položaj vzhodno Olite-Grodno je bistveno neizpremenjen. Ščara je bila pri istoimenskem kraju prekoračena.

(Armadna skupina princa Leopolda bavarskega). Tudi tu so izsile naše čete na več mestih prehod čez Ščaro.

(Armadna skupina generalfeldmaršala Mackensena). Močvirnato ozemlje severno Pinska se očiščuje sovražnika.

Jugovzhodno bojišče. — Pri nemških četah ničesar novega.

Živahnješo delovanje sovražniških čet se opaža na avstrijsko-italijanskem bojišču. Zlasti artilerijski boji postajajo vedno srditejši ter zavzemajo vedno večji obseg. Napadalni poizkusi italijanov se pa ob žilavem odporu avstrijskih čet povsod izjalove.

Na primorski fronti se je pričel zopet italijanski napad v smeri proti bovškemu ozemlju. Boj v tem kraju traja dalje. Drugod so bili napadi odbiti. Velik uspeh so pa dosegle avstrijske čete na koroško-julijski fronti.

Zavzele so postojanske višine Findermigkofla na vrhu Puartie. Te utrjene višine so sedaj trdno v rokah avstrijskih čet: Zadnja brzojava iz avstrijsko-italijanskega bojišča poročata sledeče:

»Na tirolski fronti so se vršili včeraj zopet na več krajih artilerijski boji. Popoldne je postal sovražni ogenj proti planoti Lafraun in Vielgeräuth srditejši. Danes po polnoči je precej močna sovražna pehota napadla Monte Coston in naše postojanke severno te mejne gore. Ti navalili so bili zavrtni ob znatnih izgubah napadalca.

Na koroškem mejnem ozemlju je razvijala sovražna artilerija zlasti proti ozemlju Trbiža živahno delovanje. Ta kraj in sicer posebno tankajšnja bolnišnica, je bil iz postojank v bližini mejnega prelaza Somdonia obstreljevan z delakonosnimi topovi.

Na primorski fronti se je zopet pričel sovražni napad proti ozemlju Bovca. Več navalov Italijanov je bilo odbitih. Vendar pa boji še niso končani.

Dalje ob Soči navzdol do vstevši gorisko predmostje je bilo razmeroma mirno. Nekaj krajev južno Gorice in severozapadni obronek doberdobske planote so bili v živahnem sovražnem topovskem ognju. Zapadno Sv. Martina so bili približevalni poizkusi Italijanov, kakor vedno, preprečeni.

Iz vojnega poročevalnega stana se pa poroča:

»14. seplember je prinesel na koroško-julijski fronti velik uspeh. Po 6 urnem boju se je posrečilo zavzeti na 4 km fronte sovražne višinske postojanke. Findenniggkofel in Cima di Puartie sta od 14. septembra opoldne v rokah naših čet.

Te zelo močne utrjene postojanke so bile od pričetka vojne v rokah sovražnika.

Dočim odhaja sovražnik po neprestanih napadih na raznih delih fronte vedno le s krvavimi glavami in se njegovi napadi vedno razbijajo s težkimi izgubami zanj v našem ognju, se je prvi dan, kjer smo enkrat na enem mestu fronte prešli v napad, končal takoj s popolnim uspehom. Naše izgube pri tem boju so bile nad vsako pričakovanje majhne.

Dne 14. septembra je poskušal sovražnik po srditi artilerijski predpripravi iz vseh kalibrov še enkrat napad na našo postojanko na Vršiču. Napad je doletela usoda vseh prejšnjih. Razbil se je v našem ognju ob najtežjih izgubah.

Na nemško-francoskem bojišču je znamenovati le uspešni napad nemcev severozapadno Perthesa. Protinapad francozov je bil odbit. Uradni brzojav javlja sledeče:

»Zapadno bojišče. — V Šampanji smo iztrgali Francozom severozapadno Perthesa pri napadu z ročnimi granatami kos jarka sprednje postojanke. Protinapad je bil odbit.

Pri Dardanelah se nadaljujejo artilerij ki boji turške armade, ki skušajo preprečiti utrjevalna dela sovražniških čet. V ostalem nobenih bistvenih sprememb. — Brzojav s turških bojišč javlja sledeče:

Dardanelska fronta: V oddelku Ana

forte je naš ogenj pred našim desnim kri-
lom preprečil sovražna utrjevalna dela.

Naša artilerija je sovražno torpedovko,
ki se je bližala Salzik Burnu, pognala
v beg.

Naše obrežne baterije so uspešno ob-
streljevale važne postojanke sovražnika v
ozemlju Seddil Bahra.

V noči od 5. na 6. t. m. je ena naših
ob obrežju Sueškega prekopa operirajočih
poizvedovalnih patrolj obstreljevala 5 km
južno El Kantare angleški parnik, ki je
vozil skozi prekop municijo. Na obrežju
imenovanega kraja vkopana sovražna stot-
nija je bila vznemirjana z nepričakovanim
ognjem.

V noči od 9. na 10. t. m. je neka
druga patrolja z razstreljivo dinamita raz-
rušila vzhodno Ašiguela ob prekopolu se
nahajajočo radijsko brzozavno postajo.

Na ostalih frontah nobene spremembe.

Italij.

Kakor poroča »Neue Züricher Zeitung«,
pričakujejo v Italiji v najkrajšem času še
večjo omejitev osebnega prometa. To po-
vzročajo najbrže angleški uvozi premoga,
na katerega je Italija sedaj navezana.

Dopisi iz Haaga zanikajo vest, da se
odpošiljajo italijanske čete na zapadno
bojišče.

Francozi na Galipolju.

«Baseler Nachrichten» poroča, da imajo
Francozi na Galipolju 11 divizij po 16000
mož. Skupna Francoska moč na Galipolj-
skem polotoku znaša 200000 mož.

HAAG, 16. — «Embros» poroča iz
Aten, da bode o ponovnem napadu na
Dardanele imel vrhovno poveljstvo čez
vojne sile na kopnem francoski general.

Bolgarska.

Čedomil Mijatović, bivši srbski posla-
nik v Londonu, Carigradu in Bukareštu,
piše v »Standardu«, da je Srbija vsekakor
pripravljena, ugoditi zahtevam Bolgarske
glede macedonskega ozemlja, da pa ima
ententa vendar nalogo, poravnati še neka-
tere diference Mijatović povdarja, da so
francoska in italijanska poročila, ki govore
o ententi ugodnem položaju na Balkanu,
preveč optimistična in netočna.

Tragedija na morju.

Reuterjev urad poroča: Neki norveški
parnik je izkrcal v Gomsby deset mož
posadke iz nizozemske ribiške ladje, ki jo
je našel na morju. Posadka je zblaznela in
umorila tri možje.

PODLISTEK

Koliko pritiče d užit in vpoklicanih?

(Nadaljevanje).

V čem obstoji vzdrževalna podpora?

Vzdrževalna podpora obstoji za vsa-
kega, ki ima pravico do nje:

- 1) v dnevni pristojbini za vzdrževanje in
- 2) v dnevni prispevku za stanarino.

Prispevka za stanarino ne dobi, kdor
stanuje v lastni hiši ali v kaki hiši, ki je
last pod orožje vpoklicane osebe, in oni, ki
stanuje v kakem javnem zavodu (ubožnici).

Koliko znaša vzdrževalna podpora?

Postava določa visokost pristojbine za
vzdrževanje za vsako osebo, kateri podpora
pritiče, oni znesek, ki je določen za vo-
jaško prehodno preskrbo (Militärdurchzugs-
verpflegung) za osebo na dan.

Prispevek za stanarino, ki se pridene
vzdrževalni podpori, znaša polovico vzdr-
ževalne pristojbine same.

Otroci, ki še niso stari osem let, do-
bivajo le polovico vzdrževalne pristojbine
in le polovico prispevka za stanarino.

Vsejedno je, ali so oni, ki imajo pra-
vico do podpore, stanovali pri pod orožje
vpoklicani osebi ali ne.

Vzdrževalna podpora (sestavljena iz

Stavka tekstilnih delavcev.

Po posredovanju državnih in mestnih
oblasti se je provizorično končala stavka
pri tekstilnih tvornicah v Turinu in Bielli.
Delavstvo je doseglo zvišanje mezde s
pridržkom, da zadevo konečno reši razso-
dišče. Med delavstvom, ki je zaposleno pri
dobavljanju za vojaško upravo, pa še vedno
vre, mestna uprava in strokovne komisije
pa hočejo kakor v Firenzi prevzeti kra-
jevno organiziranje vojaškega dobavljanja
in ga odvzeti zasebnim industrialcem.

Delavsko gibanje na Angliškem.

Odbor za trgovske zadeve železni
čarske zveze je začel posvetovanja o *mez-
d-nih zahtevah* in je sklenil, da ne bo ob-
ravnaval posameznih zahtev različnih zvezi-
nih skupin, temveč bo razpravjal o zahte-
vah *skupnih velikobritanskih železničarjev*.

Odbor je pripravljen, da se pogaja
neposredno z družbami železnic ali da
skliče razsodišče trgovskega urada in pov-
darja, da so dosedaj dovoljene vojne do-
klade vsled zvišanja cen pri vseh živih
popolnoma nezadostne.

„Mir“ ustavljen.

«Universul» poroča iz Sofije, da je
bolgarska vlada prepovedala izdajanje ru-
sofskega lista «Mir».

Odgoditev ruske dume.

PETROGRAD 16. (Kor.) Ruska дума je
bila glasom carskega ukaza odgojena.

Upori v Indiji.

«Morningpost» prinaša iz Kalkutte.
Prednje straže angleških čet v Buširu je
napadlo kakih 600 domačinov. Kavalerija
in artilerija sta preprečili, da ni prekoračil
sovražnik suhe struge, ki loči otok od ce-
line. Angleške izgube so neznatne, sovra-
žnik pa je izgubil nad 40 mož.

Hude bitke 6. sept. pri Skabdyju, kjer
je bila angleška črta dolga 4 milje, so se
vdeležili trije angleški, šest indijskih pol-
kov in pet baterij. Izgube sovražnika se
cenijo na 100 mož. Laskari so popolnoma
razpršeni.

Novi nabori za letnike 1873-1877, 1891, 1895 in 1896.

DUNAJ, 16. (Kor.) Vsi črnovojniški
obvezanci, ki dosedaj še ne služijo v skupni
armadi, vojni mornarici, pri deželni brambli
ali pri orožnikih, ali v črni vojski na pod-
lagi njihove osebne črnovojniške dolžnosti
črnovojniško službo z orožjem izvršujoči,
rojeni v letih 1873 do všteti 1877, kakor

pristojbine za vzdrževanje in prispevka za
stanarino) znaša skupno glasom okrožne
naredbe z dne 12. januarja 1914 za vojaško
prehodno preskrbo, za vsako osebo, ki je
stara:

	preko 8 let	pod 8 let
	K	h
Za Trst	1:30 ¹ / ₂	65 ¹ / ₄
za druge kraje Primorske	1:20	60
Za Zader	1:20	60
za druge kraje Dalmacije	1:10 ¹ / ₂	55 ¹ / ₄
Za Celovec	1:27 ¹ / ₂	63 ¹ / ₄
za druge kraje Koroske	1:1- ¹ / ₂	59 ¹ / ₄
Za Gradec	1:24 ¹ / ₂	62 ¹ / ₄
za druge kraje Stajerske	1:15 ¹ / ₂	57 ¹ / ₄
Za Solnograd, mesto in deželo	1:23	61 ¹ / ₄
Za Ljubljano	1:14	52 ¹ / ₂
za druge kraje Kranjske	1:03	52 ¹ / ₂

Oni, ki imajo pravico do podpore,
pa živé v inozemstvu, dobé v smislu po-
stave in odredbe o vojaški prehodni pre-
skrbi (Militärdurchzugsverpflegung) na dan
za osebo K 120; oseba, stara pod osem
let, pa znesek K — 60 h na dan. Po iz-
bruhu vojne se ne med Avstrijo in Ogr-
sko sklenil dogovor, glasom katerega imajo
pravico sorodniki pod orožje vpoklicanega
zahtevati ravno toliko podpore, kolikor jo
dobé lastni državljani: tako dobé sorodniki
ogrskih vpoklicancev, ki živé v Avstriji,
ono podporo, ki je za dotično njihovo bi-
vališče določena. Obratno pa dobé sorod-
niki avstrijskih vpoklicancev, ki živé na
Ogrskem, ono podporo, ki je za dotično

tudi v letih 1891, 1895 in 1896, bodo pokli-
ceni k črnovojniški službi, v kolikor bodo
na s tem nanovo odrejenem naboru za te
letnike spoznani za to sposobnim.

Ta vpoklic se nanaša med drugim
tudi na one, ki so bili pri prejšnjem naboru
spoznani sposobnim za črnovojniško službo
z orožjem, a bili pri prezentaciji ali poz-
neje zopet odpuščeni kot nesposobni.

Vsi naborni obvezanci se morajo za
časa te objave najpozneje do 24. septem-
bra zglasiti v občinskem uradu svojega
bivališča.

Nabor se bo vršil od 11. oktobra do
6. novembra 1915.

Vpoklic sposobnih k izvrševanju služ-
be bo sledil pozneje, najbrže do srede
novembra 1915.

Posvetovanje soc. dem. zaupnikov na Ogrskem.

Kakor poroča »Nepszava«, je bil 5.
t. m. v Budimpešti sestanek soc. dem.
strankinih zaupnikov; vdeležilo se ga je
125 zaupnikov iz 52 strankinih in drugih
zveznih organizacij iz Budimpešte; 6 pred-
mestnih organizacij je poslalo 11 zastopni-
kov, 16 provincialnih mest pa je zastopalo
19 zaupnikov. Na dnevnem redu je bilo
blagajniško poročilo strankinega predsed-
nika in zadeve ostalega delovanja in živ-
ljenja v stranki. Sprejeta je bila sledeča
resolucija:

Konferenca jemlje na znanje provizo-
rično poročilo strankinega vodstva o delo-
vanju stranke do 31. jul. t. l.

Z ozirom na agitacijo izjavlja konfe-
renca, da smatra kljub nastalim vojnim
razmeram za neobhodno potrebno, da se
v obstoječih mejah vzdrži neprekinjeno
najintenzivnejše poslovanje v stranki in v
drugih prostih organizacijah.

Konferenca daje strankinemu vodstvu
nalog, da takoj začne delo za prepord
po deželnih organizacij in da poskrbi za
agitacijska predavanja in učne tečaje takoj
z nastopom zime in sicer v vsaki organi-
zaciji, v glavnem mestu in po deželi. Ko-
nečno smatra konferenca kot najvažnejšo
dolžnost vsake organizacije in vsakega po-
sameznega sodruha, da agitira za naša
društva in za »Nepszavo« in da z vsemi
sredstvi pospešuje razširjenje strankine li-
terature.

Kongres bolgarskih socialistov.

Zadnji teden avgusta so imeli bolgar-
ski socialisti v Sofiji svoje letno zboro-
vanje. Poleg običajnega dnevnega reda je

njihovo bivališče na Ogrskem določena
tudi za ogrske državljane.

Navedimo en slučaj, koliko pritiče dru-
žini iz naslova vzdrževalne podpore. Re-
cimo, da ima pod orožje vpoklicani obve-
zanec ženo in 2 otroka, od katerih je e-
den star preko 8 in drugi pod 8 let ter da
je imel skrbeti tudi za mater in da vsi bi-
vajo v Trstu. Te štiri osebe dobé skupno
na dan:

trikrat po K 130¹/₂ K 391¹/₂
enkrat po „ - 65¹/₄ „ - 65¹/₄
(za sina, ki še ni 8 let star) —
skupaj K 456³/₄

Vendar pa vzdrževalna podpora na
dan ne sme znašati več, kolikor je znašal
povprečni dnevni zaslužek vpoklicanca.
Tudi če družina obstoja iz več članov, ne
more dobiti več podpore, kolikor je znašal
povprečni dnevni zaslužek vpoklicanca.

Vzemimo torej, da je vpoklicani za-
služil na dan le K 4—, njegovi družini pa
da pritiče po goraj navedenem računu K
456³/₄ h. V tem slučaju se njegovi družini
ne izplača več kot K 4—.

Če je vpoklicanec podpiral kakega so-
rodnika z manjšim zneskom na dan, kakor
pa ga določa mera za vzdrževalno podpo-
ro, dobi ta sorodnik ravno toliko podpore

veliko pomikanje mleka...
 bilo na razpravi, tudi več drugih točk času primerne značaja. Sodrug Kolarov je govoril »o vojni in socialistih«. Njegov govor je trajal par ur, zborovalci so navdušeno pritrjevali njegovim izvajanjem. Govorilo se je tudi o »druginji in brezposelnosti«. Koncem zborovanja so bili sprejeti različni sklepi, med drugimi se tudi izraža priznanje Rozi Luksenburgovi in Klari Cetkinovi. Obsojalo in protestiralo se tudi proti preganjanju židov na Ruskem in po drugih državah.

Kakor je razvidno iz društvenih poročil, se je zmanjšalo število članov, kar so pač povzročile ekonomske in politične težkoče vojnega leta, posebno pa brezposelnost. V stranki so sledeče socialistične organizacije: organizacija delavcev (5071 čl.); organizacija učiteljev (1063 čl.) v 55 krajevnih skupinah; društvo državnih in občinskih uradnikov (200 čl.); mladeniška organizacija (310 čl.); kulturno društvo (338 čl.); 14 ženskih društev (623 čl.); dve dijaški skupini (64 čl.). Vse te organizacije so poslale na strankino zborovanje 135 zastopnikov, kar je pač dovolj lepo število. Blagajniško poročilo izkazuje 120.000 frankov dohodkov in 106.000 frankov stroškov. Preostanek osrednje strankine blagajne znaša 15.400 frankov.

Oba lista, osrednje strankino glasilo »Rabotničeski Vestnik« in znanstveni list »Novo Vreme«, sta imela prilično dovolj naročnikov, čeprav je njih število manje od lanskega leta. Kakor vidimo, ni povsem prenehalo delovanje jugoslovanske soc. demokracije; zlasti na Bolgarskem je strankino življenje kljub vojnim razmeram in vplivom dovolj aktivno. Naši bolgarski sodrugi so pač pokazali, da je mogoče izvršiti v kljub splošnim skrajno neugodnim razmeram dovolj koristnega in pomembnega strankinega dela.

RUSIJA.

Ruski socialni demokrati in vojna.

Iz »Pokreta« posnemamo: Švedski list »Socialdemokraten« piše, da so v ruski soc. demokraciji tri struje z ozirom na vojno. Voditelji teh struj so v inozemstvu. Lenin zastopa mišljenje, da se vojska soc. demokracije sploh ne tiče, edino le kot posredovalka revolucije na Ruskem Plehanov zastopa nasprotno smer in trdi, da ne more biti nič važnejšega, nego je uničenje nemškega militarizma in imperializma.

Želi celo podpirati rusko vlado v borbi proti Nemčiji. Sredino teh struj pa zastopa n. pr. Akselrod. Rad bi izrabil sedanje razmere za bodočo svobodo v Rusiji. Politična oblast naj se prenese z birokracije na drugi del družbe, pa čeprav i na rusko veliko buržuazijo. Vse tri struje socializma pa so edine v misli, da se v bodoče mora odstraniti nemški vpliv v vseh svojih oblikah. Na Ruskem so si svesti popolne nesposobnosti pri birokraciji.

kolikor mu jo je poprej odkazoval vpoklicanec.

Če je na primer vpoklicanec dajal materi ali nezakonskemu otroku 20 K podpore na mesec, mati ali nezakonski otrok sedaj ne more dobiti več kot 66²/₃ na dan, kcr ta svota iznaša na mesec ravno 20 K.

Če pod orožje vpoklicani pobegne ali če je bil od vojaškega sodišča obsojen na kako težko ječo (ne pa, če je bil obsojen v navadno ječo ali zapor), tedaj preneha pravica do podpore z dnem, s katerim je vpoklicanec pobegnil, oziroma z dnem, s katerim je postala sodba pravomočna.

Podpora se izplača z dnem, s katerim je bila vpoklicanca vsled odhoda k vojaški službi odvzeta možnost zaslužka in teče do časa, ko se je vpoklicanec vrnil v svoje bivališče. Všteje se torej tudi čas potovanja in pa doba, katero je vpoklicanec prebil v kaki bolnici ali v vojnem ujetništvu.

V slučaju, če vpoklicanec na bojišču pade, če ga po bitki ni več najti ali če umre vsled rane ali kake take bolezni, katero si je pritegnil v času vojaške službe, dobivajo oni, ki imajo pravico do podpore, isto od dne smrti ali pogrešanja vpoklicanca dalje. Podrobnosti o tem bodo razvidne iz kasnejših številk »Zarje«.

(Pride se).

TRST.

Proti nji delajo zlasti veliki industrialni krogi. Vsak misleč človek, razen birokracije, je za vojsko. Neprosvetljeno kmetstvo ljudstvo seveda ni ne za vojsko ne proti vojski. Ali ves politično izobraženi del naroda je prepričan, da bi končni ruski poraz v vojni omogočil Nemcem neprenosljiv vpliv na Ruskem, da bi okreplil moč reakcionarne birokracije in da bi preprečil začetki razvitek k svobodi. Drugače pa pišejo švedski listi, da je razpoloženje v Rusiji potrto, in da hočejo ruski socialisti sodelovati pri odboru za narodno obrambo samo pod pogojem temeljnih reform.

Tudi oktobristična vlada mora popustiti zahtevam naroda. Oktobristi imajo prednost pred kadeti v tem, da so v teoretskih programih manj vezani. Kadeti so sicer teoretsko radikalni, ali so preveč doktrinarni in nimajo onega društvenega in socialnega pomena kakor oktobristi. Birokracija ima interes na sporazumu z Nemčijo in ne vidi sedaj nikjer drugje zaslombe nego v Nemčiji, ali ne upa se nasprotovati obči struji.

Štokholmski socialistični organ prinaša te vrste kot razgovor z nekim odličnim ruskim socialistom, ki se je mudil v Štokholmu na potovanju iz Angleške v Švico. Nazadnje je ta zaupnik celo rekel, da se ne bo socialistična frakcija v duni naravnost postavljala proti vojni. Toda od izrecnega pobijanja vojne do vdeležbe pri narodni obrambi je velik korak.

TRST.

O aprovizaciji.

Med trgovskimi krogi vlada veliko razburjenje. Saj je znano, da so bili naši trgovci že od nekdanj vajeni kupčevati kakor se jim je zljubilo, ne da bi naleteli kje na odpor ljudstva, ali celo na odpor kake oblasti. Razumemo zato njih razburjenje, četudi ne moremo ta razburjenje opravičevati, ali celo zagovarjati. Resnica je, da morajo sedaj naši ljubi trgovci svoje stremljenje po vedno večjem profitu, po vedno večjem odiranju revnega občinstva precej omejiti. Temu se pa oni nočejo privaditi. in za to vidimo, da je spor na tem polju vedno večji.

Po mnenju prizadetih trgovcev je vsega tega kriva aprovizacijska komisija, ki si je prevzela nalogo določevati maksimalne cene, in ki je v svoji predrznosti šla tako daleč, da je celo otvorila lastne prodajalne, kjer se — glej grozo — prodaja blago po pravilni teži in po primerni ceni. Kaj storiti?

Vprašanje aprovizacije mesta in okolice je za vse sloje enako važno, interesirati pa mora predvsem oni sloj ljudstva, ki je pri sedanjih izvanrednih razmerah v vsakem oziru najbolj prizadet. Konstatirati pa moramo, da se za to vprašanje živo zanimajo ne samo zastopniki širših slojev občinstva, ampak tudi zastopniki drugih korporacij, ker so končno le uvideli vso perečo važnost in nujnost tega vprašanja. Ravno te dni je župan na Reki na javni seji povdarjal potrebo, da naj bi se občine same zavzele za primerno rešitev aprovizacijskega problema. Po nalogu županstva se je na Reki že ustanovil posebni, od občinskih organov nadzorovani aprovizacijski trg.

Besede socialistov, ki so že leta in leta poudarjali, da je treba potom previdnih socialnih ukrepov priskočiti na pomoč ljudstvu, niso bile torej zaman.

Javni faktorji so danes prisiljeni udeje-

stovati naš socialni program. Naše dolgoletno delovanje in naši trdovratni boji so bili vendarle koristni.

Pojasnilo.

Ker je nekaj trgovcev, ki so pooblašteni sprejeti izkaznice za živež proti prodajanju blaga oddanega od aprovizacijske komisije, naznanjamo vsem konsumentom, da niso v kljub temu primorani izročiti tem trgovcem svojo izkaznico. Kdor izroči svojo izkaznico privatnemu trgovcu, ne more potem kupovati blaga v prodajalnah aprovizacijske komisije.

Od nekaterih trgovcev je te dni slišati, da se bodo prodajalne aprovizacijske komisije kmalu zaprle in sicer vsled tega, ker se bodo sedaj otvorile šole. Povemo v tem oziru, da ne more otvoritev mestnih šol v nobenem oziru otežkočiti poslovanja prodajaln aprovizacijske komisije, četudi se te nahajajo večinoma v poslopljih občinskih šol.

opominjati v tem oziru prizadete, da nimajo trgovci pravico odpovedati nobenemu prodajo drugih vrst blaga, ki ga imajo v zalogi.

Predavanje.

Prof. M. Salzer, ki je bil poslan od oskrbovalnega urada c. kr. ministrstva notrajnih zadev na razna bojišča, kjer je obiskal in predaval častnikom in četam, bode imel nocoj v veliki dvorani mestnega gledališča (Vhod v ul. S. Carlo) humoristično predavanje. Čital bode nekaj svojih izbranih spisov ter deklamiral nekaj pesmi.

Vstopnina 2 K in 1 K (učenci 50 vin.) Denar je namenjen v vojne oskrbovalne svrhe.

Vojni ujetnik.

Sodr. J. Gergič, ki se je nahajal na južnem bojišču, je pisal svoji družini v Trstu, da je vojni vjetnik in da se nahaj sedaj v Vidmu.

Razglas

1. dne meseca oktobra 1. 1915 zapade plačilo četrtega anticipatnega četrtletja splošnega obrtnega davka in davka podjetij, ki so dolžna javno polagati račune, z dotično občinsko doklado ter četrto četrtinko prispevka za trgovinsko in obrtniško zbornico na zgoraj omenjene davke.

Pozivljejo se vsi plačevalci imenovanih davkov, da plačajo dotične zneske v občinskem davčnem uradu, da se izognejo prisilnih sredstev, s pripombo, da imajo v smislu zakona dolžnost, tudi če niso prejeli tozadevnega plačilnega naloga za tekoče leto, plačati davek na podlagi plačilnega naloga prejšnjega leta.

Če se ne plača najdalje 14 dni po zapadlosti, se zaračunajo zamudne obresti za davek in doklade v smislu zakona, izdanega 9. marca 1870, št. 23. drž. zak., 23. jan. 1892, št. 26. drž. zak. in 27. jul. 1892., št. 19. drž. zak. in sicer od dneva po zapadnem roku.

Trst, 15. septembra 1915.

Ces. komisar neposrednega mesta Trst.

Dopisi.

Idrija.

Mestna aprovizacija. Kdor ne pozna razmer v našem kraju, ta si bode mislil, da je Idrija, ki je erarično rudniško mesto, izmed vseh mest na Kranjskem najbolj preskrbljena z živili. Saj je vendar znano, da preskrbuje rudniški erar svojemu delavstvu že od nekdanj potrebna živila. Na drugi strani je tudi mestno županstvo v socialističnih naprednih rokah, ki gotovo skrbi za občinarje osobito v teh težkih časih. Poleg tega je pa tukaj tudi cela vrsta drugih faktorjev, trgovcev in gospodarskih društev, ki imajo ves interes na tem, da oskrbujejo ljudstvo z zadostno množino življenjskih potrebščin. Povedati pa moramo vendar, da stoje stvari v kljub vsemu temu zelo na slabem. Rudniško ravnateljstvo je meseca avgusta lanskega leta sicer obljue-

bilo, da bodo lastni uradniki, aktivni delavci, družine vpoklicanih, vdove, sirote ter provizionisti vseh strok z živili očetovsko preskrbljeni. Enak namen je imelo tudi županstvo ter vsi drugi poklicani faktorji. In res, bilo je dobro precej časa. Erar je delil določeno množino žita svojim ljudem po jako zmernih cenah. Županstvo je kupovalo krompir, fižol, koruzo, moko in drugo blago, ter ga razdeljevalo med občinstvo. Enako trgovci in konsumna društva. To pa ni dolgo trajalo. Že v zgodni spomladi t. l. je bilo prebivalstvo mesta navezano večinoma na preživljanje s krompirjem in koruzo, kajti tudi ravnateljstvo ni moglo deliti zadosti žita, zlasti ne pšenice in rži, koruze tudi ne v predpisani množini. Za druga živila so se lovili trgovci in konsumna društva vsak po svoji moči in po svojih poteh. Županstvo je bilo brez moči, ker ni razpolagalo z zadostnimi pravočasno dovoljenimi potrebnimi sredstvi za nabavo najnujnejših živil. Zato je trpela mesto in še trpi na pomanjkanju, zlasti pri sladkorju, moki, petroleju in zadnje čase tudi na pomanjkanju mleka, mesa in slanine. Opetovana posvetovanja političnih in drugih oblasti, prošnje, petičije in rezolucije na vse strani niso pomagale nič. Idrija je ostala nad šest mesecev brez primerne kruha. Peki niso pekli, tujec, ki je prišel v Idrijo, se je pa jezil nad županstvom, češ, da nič ne skrbi za potrebe občinstva. Ni pač poznal razmer. Šele ko se mu je pokazalo, da ima županstvo ob najboljši volji vezane roke, se je razjezil nad onimi, ki imajo sami vsega dovolj, ki pa ne puste drugim živeti.

Zadnje čase se je pa ta položaj obrnil nekoliko na bolje. Idrija je dobila po pravočasnem posredovanju od strani županstva 32.000 kg pšenične moke, ki se deli enakomerno med vsemi prebivalci mesta po 4 kg na osebo. Za prihodnji mesec se bode skušalo to množino moke zvišati na 6 kg za vsako osebo, kakor je tudi postavno predpisano. Enako se bode skušalo storiti tudi zanaprej, če bo šlo.

Ali nevarnost ne obstoji samo v tem, da se je bati za pomanjkanje žita in mlinških izdelkov na sploh, ampak tudi z ozirom na prevoz v Idrijo. Vprežne živine ni, automobili, kolikor jih je na razpolago, ne zmorejo vsega potrebnega dovažanja v naš kraj. Poleg tega pa primanjkuje benzina in šoferjev. Vrhu vsega je pa vsled nastalih razmer navezano na Idrijo glede živil tudi okoliško prebivalstvo cele idrijske do line, ki sega, kakor znano, od Idrije do Sv. Lucije in še dalje. Že sedaj take težkoče, kaj bode še v trdi zimi?

Še nekaj drugega je. Cene živil so enake za Idrijo, kakor za druge kraje ob železnici ne glede na toliko večje stroške dovoza do Idrije. Kmetje, ki so za deset ali pa še več ur oddaljeni od Idrije, ne pripeljejo zato v mesto nič, ker ima pač enake cene doma. Trгоvec pa, če kupi s težko mujo nekaj blaga v Ljubljani, je navezan na določeno ceno in ne sme dražje prodajati niti za toliko, kolikor stane voznina v Idrijo. Posledica tega je, da nočejo sedaj trgovci z nekaterimi živili niti trgovati, ker nočejo pač v zgubo prodajati.

Mislimo, da bi bilo v tem oziru marsikaj treba izpregovoriti. Maksimalne cene so potrebne in koristne, tega se ne da zanikati. Ali te naj bi veljale v prvi vrsti za producenta, tovarnarja in grosista. Za male obrtnike, ki se nahajajo v posebnih razmerah in ki se komaj pehajo za vsakdanjim kruhom, bi se morala jemati v poštev drugačna mera. Maksimalne cene naj bodo sorazmerno za vse enake in kazni vsakemu, ki jih prekorači.

Prost in ugodnejši pa naj bi bil tudi prevoz iz ene dežele v drugo. Ako bi se razne v tem dopisu navedene težkoče odpravile, bi bila tudi aprovizacija našega mesta primernejša in vspešnejša.

Čitajte in razširjajte „ZARJA“.

Razno.

Pri Rigi. «Deutsche Tageszeitung» piše glede obleganja Rige sledeče: Dejstvo, da niso Nemci doslej še zavzeli tega mesta, povzroča povsod veliko pozornost. Vpoštevati pa moramo pri tem, da varujejo Rigo na zahodu in na jugu velika močvirja. V mesto vodi le mitarska deželna cesta, ki pa ni primerna za prodiranje večje vojne sile. Rigo je mogoče oblegati le na zahodu in se mora zato prekoračiti reka Dvinská, kar pa ni lahko, ker je reka široka in deroča tako, da podira vse mostove. Pri Rigi je zbral general Ruski tudi močno armado, ker če pade Riga, je Nemcem pot odprta v Petrograd. Manjši nemški oddelki so prekoračili nedavno Dvino in čakajo le ojačenj, da prično obleganje.

Aneksija Spitzbergena. »Embros« poroča iz Petrograda: V ruskih listih se je zadnje dni razvila propaganda za aneksijo Spitzbergena. «Novoje Vremja» opozarja na to, da bi vsled pomanjkanja oglja v Rusiji bila posest tega otoka, na katerem se nahajajo ogromne plasti premoga, velike važnosti za industrijo in vojno upravo. Nadalje pozivlja rusko vlado, da si zajamči izkoriščanje teh zakladov.

Dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki v Rusiji. «Ruskoe Slovo» poroča: Duma je pri točki „Vojaška cenzura“ sprejela dostavek, da morajo cenzorji dopisnice v ruskem jeziku cenzurirati tekom enega tedna, odprta pisma in vse dopise v neruskem jeziku tekom enega meseca.

Kakor se razvidi iz tega, je kriva edinole nemarnost cenzorjev, če je zastalo na milijone vjetnikov (in med temi tudi pisma ruskih vjetnikov v tujini) neprečitanih in zato neizročeni na določena mesta.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Petajan za izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke v Austriji, Tiska Tiskarna Dolenc v Trstu.

Naznanilo upravništva.

Vsem onim cenjenim naročnikom, ki so plačali naročnino, ko je «Zarja» izhajala še tedensko, bomo pošiljali odslej «Zarjo» vsak dan in sicer toliko časa, dokler se poravnana plačana naročnina. Kdor bi želel ostati še nadalje naročnik dnevnika, naj blagovito poslati naročnino pravočasno na upravništvo »Zarje«.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo.

Naznanilo članom!

Zveza mlekarskih zadrug na Kranjskem nam je včeraj naznanila, da nam mora z ozirom na

veliko pomanjkanje mleka (kar ga ima jej komaj zadostuje za vojaštvo) ustaviti do nedoločene časa nedaljno pošiljanje mleka.

Četudi imamo le malo upanja, da se nam bode posrečilo dobiti kje drugje nekaj mleka, vendar bomo od naše strani napravili v to svrhu vse potrebne korake.

V Trstu, 16. septembra 1915.

Vodstvo.

Ueste kaj se je zgodilo v Trstu?

Franc Szolik

bivši vodja žganjarne **TURK** je otvoril „**Žganjarno**“ na lastni račun v ulici Carradori št. 18, kjer se dobi vsakovrstno žganje in likerje po najnižjih cenah.

GOSTILNA „DELAVSKI DOM“

TRST, ul. Madonnina 15.

Dobra kuhinja. Izvrstna vina in pivo.

Vsak dan zajutrak: Guljaš in vampi
Raznovrstna mrzla jedila.
OBEDI PO ZMERNIH CENAH.

Kavarna „UNIONE“

Trst

Ulica Caserma in ulica Carintia.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

r. z. z. o. z.

vsprejema hranilne vloge na knjižice in jih obrestuje po

5%

POSJILA: na menice, na zadolžnice, na lombard, na hipoteke itd.

Najkulantnejši pogoji.

Pisarna v Ljubljani, Cesarja Franc Jozefa c. št. 5.

Knjižarna. J. ŠTOKA. Papirnica. - TRST.

Ulica molin piccolo št. 19. (tik kavarne New York).

Ima vse šolske knjige in vse druge šolske potrebščine. Vse pisarniške in uradniške potrebščine. Vse slovenske knjige, besednjake in slovnice v vseh jezikih.

Najboljše in najnatančnejše zemljevide iz vseh bojišč. Nebroj vsakovrstnih razglednic in sploh vse kar spada v papirniško trgovino.

Slav. občinstvu se uljudno priporoča za obilni obisk.